

Proslepsis.gr
ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΤΟΥΣ 2006
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Κλάδος: **ΠΕ 02 ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ**

ΕΞΕΤΑΣΗ ΣΤΗΝ **ΠΡΩΤΗ** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
(**Γνωστικό αντικείμενο**)
Σάββατο 27-1-2007

Να απαντήσετε στα ερωτήματα και των τριών ισοδύναμων μαθημάτων: **Α.** Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, **Β.** Νεοελληνική Γλώσσα και Νεοελληνική Λογοτεχνία, **Γ.** Ιστορία.

A. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Να απαντήσετε στα επόμενα τέσσερα (4) ισοδύναμα **ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ**. Για τις απαντήσεις σας να χρησιμοποιήσετε το ειδικό **ΤΕΤΡΑΔΙΟ**. Κάθε ερώτημα συμμετέχει με **25 μονάδες** στο βαθμό αυτού του μαθήματος.

ΕΡΩΤΗΜΑ 1^ο:

Να μεταφραστεί το ακόλουθο κείμενο:

Ἀλκιβιάδης δὲ οὐκ ἔφη χρῆναι τσαύτη δυνάμει ἐκπλεύσαντας αἰσχροῦς καὶ ἀπράκτους ἀπελθεῖν, ἀλλ' ἔς τε τὰς πόλεις ἐπικηρουκεύεσθαι πλὴν Σελινοῦντος καὶ Συρακουσῶν τὰς ἄλλας, καὶ πειρᾶσθαι καὶ τοὺς Σικελοὺς τοὺς μὲν ἀφιστάναι ἀπὸ τῶν Συρακοσίων, τοὺς δὲ φίλους ποιεῖσθαι, ἵνα σῖτον καὶ στρατιὰν ἔχωσι, πρῶτον δὲ πείθειν Μεσσηνίους (ἐν πόρῳ γὰρ μάλιστα καὶ προσβολῇ εἶναι αὐτοὺς τῆς Σικελίας, καὶ λιμένα καὶ ἐφόρμησιν τῇ στρατιᾷ ἱκανωτάτην ἔσεσθαι)· προσαγαγομένους δὲ τὰς πόλεις, εἰδότας μεθ' ὧν τις πολεμήσει, οὕτως ἤδη Συρακούσας καὶ Σελινοῦντι ἐπιχειρεῖν, ἢν μὴ οἱ μὲν Ἐγεσταίοις ξυμβαίνωσιν, οἱ δὲ Λεοντίνους ἐῷσι κατοικίξειν.

Θουκυδίδου, Ιστορίαι 6.48

ΕΡΩΤΗΜΑ 2^ο:

- α) Πώς ορίζουμε τις τυπικές σκηνές στα ομηρικά έπη;
- β) Αν στο κείμενο της Οδύσσειας που ακολουθεί υπάρχουν τέτοιες σκηνές, να τις οριοθετήσετε, να τις ονομάσετε και να ξεχωρίσετε στο εσωτερικό καθεμιάς τους τα βασικά συστατικά της μοτίβα (συνοπτική απάντηση).

ΚΕΙΜΕΝΟ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

(125) Ὡς εἰπὼν ἠγεῖθ', ἡ δ' ἔσπετο Παλλὰς Ἀθήνη.
οἱ δ' ὄτε δὴ ῥ' ἔντοσθεν ἔσαν δόμου ὑψηλοῖο,
ἔγχος μὲν ῥ' ἔστησε φέρων πρὸς κίονα μακρὴν
δουροδόκης ἔντοσθεν ἐϋξόου, ἔνθα περ ἄλλα
ἔγχε' Ὀδυσσεύης ταλασίφρονος ἴστατο πολλά,
(130) αὐτὴν δ' ἐς θρόνον εἷσεν ἄγων, ὑπὸ λίτα πετάσσας,
καλὸν δαιδάλεον· ὑπὸ δὲ θρηῆνυς ποσὶν ἦεν.
παρ δ' αὐτὸς κλισμὸν θέτο ποικίλον, ἔκτοθεν ἄλλων
μνηστήρων, μὴ ξεῖνος ἀνιηθεῖς ὄρουμαγδῶ
δείπνω ἀηδήσειεν, ὑπερφιάλοισι μετελθῶν,
(135) ἠδ' ἵνα μιν περὶ πατρὸς ἀποικομένοιο ἔροιτο.
χέρνιβα δ' ἀμφίπολος προχόω ἐπέχευε φέρουσα
καλῆ χρυσεῖη, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
νίψασθαι· παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
σῖτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
(140) εἶδατα πόλλ' ἐπιθείσα, χαριζομένη παρεόντων·
δαιτρὸς δὲ κρειῶν πίνακας παρέθηκεν ἀείρας
παντοίων, παρὰ δέ σφι τίθει χρύσεια κύπελλα,
κῆρυξ δ' αὐτοῖσιν θάμ' ἐπώχετο οἰνοχοεύων.
ἐς δ' ἦλθον μνηστήρες ἀγήνορες· οἱ μὲν ἔπειτα
(145) ἐξεῖης ἔζοντο κατὰ κλισμοὺς τε θρόνους τε.
τοῖσι δὲ κῆρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν,
σῖτον δὲ δμῶαὶ παρενήνεον ἐν κανέοισι,
κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο.
οἱ δ' ἐπ' ὀνειῖαθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
(150) αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο
μνηστήρες, τοῖσιν μὲν ἐνὶ φρεσὶν ἄλλα μεμῆλει,
μολπή τ' ὀρχηστὺς τε· τὰ γάρ τ' ἀναθήματα δαιτὸς.
κῆρυξ δ' ἐν χερσὶν κίθαριν περικαλλέα θῆκε
Φημίω, ὃς ῥ' ἦειδε παρὰ μνηστήρσιν ἀνάγκη.
(155) ἦ τοι ὁ φορμίζων ἀνεβάλλετο καλὸν ἀεΐδειν,
αὐτὰρ Τηλέμαχος προσέφη γλαυκῶπιν Ἀθήνην,
ἄγχι σχῶν κεφαλῆν, ἵνα μὴ πευθοῖαθ' οἱ ἄλλοι.

Ομήρου, Οδύσσεια, α 125-157

Μετὰ φραση

(125) *Εἶπε και τράβηξε μπροστά· η Αθηνά Παλλάδα, λάμποντας τα μάτια, ακολουθούσε, κι οι δυο τους μπήκαν στο μεγάλο δώμα.*

Το δόρυ της μετέφερε, για να το στήσει σε ψηλή κολόνα, τό' βαλε μέσα στην καλοξυσμένη θήκη, όπου και τ' άλλα δόρατα περίμεναν, άνεργα και πολλά, του καρτερόψυχου Οδυσσέα.

(130) *Ύστερα την οδήγησε σε θρόνο να καθήσει, λεπτουργημένο κι όμορφο, πάνω του απλώνοντας ύφασμα μαλακό, και στήριγμα στα πόδια της έσυρε το σκαμνί.*

Έφερε πλάι της και το δικό του σκαλισμένο κάθισμα, παράμερα από τους μνηστήρες, μήπως κι ο ξένος, με τους ξιπασμένους, χάσει το κέφι του και δεν χαρεί το φαγητό·

(135) *ήθελε εξάλλου να ρωτήσει και για τον πατέρα του, που χρόνια τώρα έλειπε στα ξένα.*

Τότε μια παρακόρη έφερε νερό, με τ' όμορφο χρυσό λαγήνι, τα χέρια τους να πλύνουν, κι έχυne το νερό από ψηλά σ' ένα αργυρό λεβέτι· μετά τους έσυρε μπροστά γυαλιστερό τραπέζι, ενώ η σεβαστή κελάρισα είχε την έγνοια να τους φέρει ψωμί κι άφθονο φαγητό, ό,τι καλό τής βρέθηκε, να τους ευχαριστήσει.

(140) *Στα χέρια του σηκώνοντας ο τραπεζάρχης δίσκους με κρέατα κάθε λογής, τους τα παρέθεσε, στο πλάι ακούμπησε κούπες χρυσές, και κάθε τόσο ο κήρυκας περνούσε, γεμίζοντας κρασί τα κύπελλά τους.*

Σε λίγο αγέρωχοι οι μνηστήρες μπήκαν κι αυτοί στην αίθουσα,

(145) *πήραν με τη σειρά τους θέση σε θρόνους κι αναπαυτικά καθίσματα.*

Τότε τους έχυναν νερό στα χέρια τους οι κήρυκες, δούλες γεμίζαν με ψωμί πλεχτά πανέρια, έφηβοι τους κρατήρες με πιοτό ξεχείλιζαν, κι αυτοί τα χέρια τους απλώνουν στο έτοιμο τραπέζι.

(150) *Και μόνο όταν κόρεσαν τον πόθο τους με το φαί και το πιοτό, τραβούσε άλλα πια η ψυχή τους: τραγούδι, μουσική, χορό - συμπλήρωμα απαραίτητο σ' ένα καλό τραπέζι.*

Τότε κι ο κήρυκας φέρνει και δίνει την πανέμορφη κιθάρα στου Φήμιου τα χέρια, που τραγουδούσε στους μνηστήρες από ανάγκη·

(155) *έκρουσε ωστόσο τις χορδές, ψάχνοντας τον σκοπό για ωραίο τραγούδι. Την ίδια ώρα ο Τηλέμαχος γύρισε να μιλήσει στη γλαυκόματη Αθηνά, γέροντας το κεφάλι προς το μέρος της, να μην τον πάρουν είδηση οι άλλοι.*

(μτφρ. Δ.Ν. Μαρωνίτη)

ΕΡΩΤΗΜΑ 3^ο:

Να αιτιολογήσετε την παρακάτω άποψη του Ι.Θ. Κακριδή αντλώντας στοιχεία από το κείμενο του *Επιταφίου* που ακολουθεί.

«Η αθηναϊκή δημοκρατία κατορθώνει να ενώσει αριστοκρατικές και δημοκρατικές μαζί αρχές σε μια καινούργια γόνιμη σύνθεση».

(Ι.Θ. Κακριδής)

ΚΕΙΜΕΝΟ ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ

(1) Χρώμεθα γὰρ πολιτεία οὐ ζηλούση τοὺς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες τισὶν ἢ μιμούμενοι ἑτέρους. καὶ ὄνομα μὲν διὰ τὸ μὴ εἰς ὀλίγους ἀλλ' εἰς πλείονας οἰκεῖν δημοκρατία κέκληται· μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκαστος ἔν τῳ εὐδοκιμεῖ, οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλεόν εἰς τὰ κοινὰ ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται, οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων γέ τι ἀγαθὸν δοῦσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανεία κεκώλυται.

(2) Ἐλευθέρως δὲ τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν καὶ εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν, οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἡδονὴν τι δοῦναι, ἔχοντες, οὐδὲ ἀζημίους μὲν, λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας προστιθέμενοι.

(3) Ἄνεπαχθῶς δὲ τὰ ἴδια προσομιλοῦντες τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε αἰεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι τε ἐπ' ὠφελίᾳ τῶν ἀδικουμένων κείνται καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες αἰσχύνην ὁμολογουμένην φέρουσιν.

Θουκυδίδου, *Επιτάφιος*, κεφ. 37

Ερώτημα 4^ο:

- Το ερώτημα αποτελείται από δέκα (10) ισοδύναμες ερωτήσεις. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις αυτές με τη μέθοδο των πολλαπλών επιλογών στο ειδικό **ΤΕΤΡΑΔΙΟ**, σημειώνοντας δίπλα στον αριθμό κάθε σύντομης ερώτησης το γράμμα (α, β, γ, δ) που αντιστοιχεί στην απάντηση της επιλογής σας, ως εξής:

1. .... α) ή β) ή γ) ή δ)
2. .... α) ή β) ή γ) ή δ)
- .....
10. .... α) ή β) ή γ) ή δ)

1. Τα δραματικά στοιχεία του έπους ανιχνεύονται:
  - α) στις περιγραφές των μαχών.
  - β) στα επιφωνήματα των ηρώων.
  - γ) στον ευθύ λόγο που παραθέτει ο ποιητής.
  - δ) μόνο στους *ἀπολόγους* του Οδυσσέα.

---

2. Σε ποιο επικό ποίημα σκοτώνεται ο Αχιλλέας;
  - α) Στην *Ιλιάδα* (Ω).
  - β) Στα *Κύπρια έπη*.
  - γ) Στην *Αιθιοπίδα*.
  - δ) Στην *Οδύσσεια* (Λ).

---

3. Σε ποια διάλεκτο συντέθηκε η ελεγειακή ποίηση;
  - α) Στη δωρική.
  - β) Στην ιωνική.
  - γ) Στην αιολική.
  - δ) Στην αττική.

---

4. Οι Ομηρικοί ύμνοι:
  - α) συντέθηκαν από τον Όμηρο.
  - β) δεν συντέθηκαν από τον Όμηρο, αλλά είναι σύγχρονοι με αυτόν.
  - γ) συντέθηκαν σε διάφορα μέρη του ελληνικού κόσμου και σε διαφορετικές εποχές.
  - δ) είναι οι περισσότεροι προϊόντα του 4ου αιώνα π.Χ.

---

5. Η *παράβασις* στην αττική κωμωδία:
  - α) προηγείται του *αγώνα*.
  - β) έχει έντονα προτρεπτικό-συμβουλευτικό χαρακτήρα, χωρίς να έχει άμεση σχέση με την πλοκή.
  - γ) εμπλέκει επί της σκηνής τον πρωταγωνιστή.
  - δ) έχει άμεση σχέση με την πλοκή, γι' αυτό και την προωθεί.

---

6. Ποιος τραγικός ποιητής προϋδεάζει στους *προλόγους* του τους θεατές για τη δράση;
  - α) Ο Ευριπίδης.
  - β) Ο Σοφοκλής.
  - γ) Ο Αισχύλος.
  - δ) Ο Φρύνιχος.

---

7. Η τραγωδία χωρίζεται σε επεισόδια από:
  - α) την πάροδο.
  - β) τα στάσιμα.
  - γ) τον κορυφαίο.
  - δ) τα πρόσωπα.

---

8. Τι κοινό έχουν οι τραγωδίες *Χοηφόροι* του Αισχύλου και *Ηλέκτρα* του Σοφοκλή;
  - α) Και στις δύο απουσιάζει ο Αίγισθος.
  - β) και στις δύο σκοτώνει τη μητέρα του και τον εραστή της ο Ορέστης με τη βοήθεια της Ηλέκτρας.
  - γ) και στα δύο έργα η Ηλέκτρα έχει την ίδια ψυχική διάθεση και αποφασιστικότητα.
  - δ) στο τέλος και των δύο έργων κυνηγούν τον Ορέστη οι Ερινύες.

---

9. Κατά τον Αριστοτέλη η τραγωδία *Οιδίπους Τύραννος* του Σοφοκλή είναι υποδειγματικό έργο γιατί:
  - α) δείχνει τον πρωταγωνιστή να διαπράττει πατροκτονία.
  - β) εξερευνά το ζήτημα της ελεύθερης βούλησης του ανθρώπου.
  - γ) αξιοποιεί με δεξιοτεχνία την *ᾠψιν*.
  - δ) η *ἀναγνώρισις* συμπίπτει με την *περιπέτεια*.

---

10. Βασική μεθοδολογική αρχή του Ηροδότου είναι:
  - α) να συμβουλευεται γραπτές πηγές και να ρωτά αυτόπτες μάρτυρες των γεγονότων που περιγράφει.
  - β) να προσπαθεί με κάθε μέσο να βρει την αλήθεια.
  - γ) να καταγράφει αυτά που λέγονται, έστω και αν δεν τα πιστεύει.
  - δ) να αξιοποιεί κριτικά προηγούμενους συγγραφείς για την εξιστόρηση των Περσικών πολέμων.

Τα επόμενα μαθήματα (Β. Νεοελληνική Γλώσσα και Νεοελληνική Λογοτεχνία, Γ. Ιστορία) θα εξετασθούν με τη μέθοδο των πολλαπλών επιλογών. Για τις απαντήσεις σας να χρησιμοποιήσετε το ειδικό **ΑΠΑΝΤΗΤΙΚΟ ΦΥΛΛΟ**.

B. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Να απαντήσετε στις τριάντα (1-30) ισοδύναμες ερωτήσεις του επόμενου **ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ** με τη μέθοδο των πολλαπλών επιλογών. Για τις απαντήσεις σας να χρησιμοποιήσετε το ειδικό **ΑΠΑΝΤΗΤΙΚΟ ΦΥΛΛΟ**. Κάθε ερώτηση συμμετέχει με $3\frac{1}{3}$ μονάδες στο βαθμό αυτού του μαθήματος.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Ποιο από τα παρακάτω στοιχεία αξιολογείται αρνητικά κατά τη βαθμολόγηση μιας σχολικής-πληροφοριακής περίληψης;
  - α) Η τήρηση του ορίου λέξεων.
  - β) Η ορθότητα/επιτυχής χρήση των διαρθρωτικών λέξεων ή φράσεων.
  - γ) Η παρουσία σχολίων και αξιολογικών κρίσεων.
  - δ) Η σύλληψη του νοηματικού κέντρου του κειμένου.

---

2. Τι δηλώνει ο όρος «**δραματοποίηση**» στη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος;
  - α) Χρήση συναισθηματικά φορτισμένου λεξιλογίου από το διδάσκοντα.
  - β) Αναπαράσταση και υπόδυση ρόλων.
  - γ) Μελέτη κειμένων του αρχαίου δράματος.
  - δ) Οργάνωση θεατρικής παράστασης.

---

3. Τι δηλώνει η χρήση των εισαγωγικών στις φράσεις: «ο ένας», «ο παντογνώστης», «ο φωτισμένος» στο κείμενο που ακολουθεί;

«Ένας ξένος συγγραφέας έχει κάνει την παρατήρηση ότι, αν ο Δάσκαλος δεν πλουτίζει ούτε ανακαινίζει τα επιστημονικά του εφόδια και τις επαγγελματικές του δεξιότητες, είναι γιατί έχει να κάνει πάντοτε με παιδιά, ανώριμους δηλαδή και με περιορισμένη ικανότητα ανθρώπους, που εύκολα δεσπάζει στον κύκλο τους. Επομένως, του λείπει ο «ανταγωνισμός» με ομοίους του, που είναι πάντοτε έτοιμοι και πολλές φορές ικανοί να του αμφισβητήσουν την υπεροχή, όπως συμβαίνει στα άλλα επαγγέλματα. Δεν χρειάζεται να «πολεμήσει» σκληρά και προς σκληρούς αντιπάλους, σαν τους βιοπαλαιστές· μέσα στην τάξη είναι «ο ένας», «ο παντογνώστης», «ο φωτισμένος». Ποια δύναμη και ποια σοφία μπορούν ν' αντιπαρατάξουν στο «πνεύμα» του οι μικροί μαθητές; Και για τούτο επαναπαύεται στα λιγοστά πνευματικά του κεφάλαια».

Ε.Π. Παπανούτσος

  - α) Θαυμασμό.
  - β) Ειρωνεία.
  - γ) Έκπληξη.
  - δ) Αγανάκτηση.

---

4. Ποιο δημοσιογραφικό είδος κειμένου σχολιάζει την (πολιτική-κοινωνική) επικαιρότητα και «**συστεγάζει** αρμονικά τη σκωπτικότητα, την ευφροσύνη και τον κριτικό στοχασμό, την αφηγηματική ροή και τη διδακτική πρακτική, την ειρωνική διάθεση και τη σοβαρή πρόθεση»;
  - α) Το δοκίμιο.
  - β) Το ημερολόγιο.
  - γ) Το χρονογράφημα.
  - δ) Η επιφυλλίδα.

---

5. Τι δηλώνει ο παρακάτω τίτλος ενός δημοσιογραφικού κειμένου;

«Χρειάζονται σήμερα οι αληθινοί δάσκαλοι;»

  - α) Θαυμασμό.
  - β) Ειρωνεία.
  - γ) Ουδετερότητα.
  - δ) Απορία.

---

6. Η σύνθεση νέων λέξεων μπορεί να γίνει:
  - α) όταν μετά το θέμα της λέξης προστίθεται ένα πρόθημα (όπως πρόθεση ή το στερ.-α).
  - β) όταν στο θέμα της αρχικής λέξης προστίθεται μια νέα, διαφορετική κατάληξη.
  - γ) από την ένωση των θεμάτων δύο ή περισσότερων λέξεων.
  - δ) από την ένωση των καταλήξεων δύο απλών λέξεων.

7. Όταν δύο άνθρωποι της ίδιας ηλικίας, καταγωγής και διαμονής διαφοροποιούνται γλωσσικά λόγω του επαγγέλματός τους μιλάμε για:
- γεωγραφική γλωσσική ποικιλία.
  - ιδιωματισμό.
  - κοινωνική γλωσσική ποικιλία.
  - ιδίωμα.

8. Σε ποια από τις παρακάτω ομάδες λέξεων, που ανήκουν στην ίδια γλωσσική οικογένεια, έχει ενταχθεί και μια λέξη που δεν ανήκει στην ίδια γλωσσική οικογένεια;
- Όραση, κάτοψη, αόρατος, κάτοπτρο.
  - Λαμβάνω, λήψη, παραλαβή, δίλημμα.
  - Βάλλω, βλήμα, επιβουλή, αδιάβλητος.
  - Παράγω, αγωγή, στρατηγός, αγώνας.

9. Ποια συλλογιστική πορεία ακολουθεί ο συγγραφέας του παρακάτω αποσπάσματος;
- «Ο δανεισμός δεν είναι καταστροφή για τη γλώσσα, επειδή οι γλώσσες διαμορφώθηκαν από τον δανεισμό. Άλλο είναι το ζήτημα. Να προσπαθούμε να αποδίδουμε ξένους όρους με ελληνικό γλωσσικό υλικό. Αυτό όσο μπορεί να γίνεται, πρέπει να γίνεται χωρίς ωστόσο αντίληψη γλωσσικής αστυνόμευσης στο όνομα ενός ανυπόστατου κινδύνου. Τόσες λέξεις που χρησιμοποιούμε καθημερινά είναι δάνεια, από τη λέξη "σπίτι", που είναι λατινικό δάνειο, μέχρι τη λέξη "καβγάς", που την έχουμε τόσο ανάγκη και που είναι τουρκικό δάνειο, και δεν έπαθε τίποτα η γλώσσα μας».

A.-Φ. Χρησιτίδης

- Παραγωγική.
- Επαγωγική.
- Κατηγορική.
- Αναλογική.

10. Η αξιολόγηση ενός γραπτού κειμένου η οποία επιχειρείται από το μαθητή που το έγραψε με βάση συγκεκριμένα κριτήρια ονομάζεται:
- Αλληλοαξιολόγηση.
  - Ετεροαξιολόγηση.
  - Αυτοαξιολόγηση.
  - Διαγνωστική αξιολόγηση.

11. Ποιο από τα παρακάτω είναι παραγλωσσικό γνώρισμα της ομιλίας;
- Χειρονομίες.
  - Εκφράσεις προσώπου.
  - Παύσεις.
  - Κινήσεις.

12. Ποιο από τα παρακάτω κριτήρια αξιολόγησης της παραγωγής γραπτού λόγου στο γλωσσικό μάθημα σχετίζεται με τη δομή;
- Η τεκμηρίωση.
  - Η λογική αλληλουχία.
  - Η σαφήνεια.
  - Ο εκφραστικός πλούτος.

13. Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η επόμενη παράγραφος;
- «Σεπτέμβρης του 1943 και η πρώτη εμπειρία από το σχολείο τραυματική. Τρέφοντας μια ωραία κόμη, με μια υπέροχη χωρίστρα αριστερά και ένα καμαρωτό κοκοράκι που έπεφτε νωχελικά στο πλάι α λα Μπάουρον, έπαθα μεγάλη ταραχή όταν ένας αχρείος δάσκαλος με μια μεγάλη ψαλίδα, απ' αυτές που κουρεύουν τα γίδια, βάνουσα μετά τον αγιασμό, πριν καν μπούμε στην τάξη, μου τράβηξε μια ψαλιδιά βαθιά και μου έφτιαξε στο κεφάλι μια τάφρο, συμπληρώνοντας "να πας να κουρευτείς με την ψιλή". Θυμάμαι ακόμη την ντροπή που αισθάνθηκα γυρίζοντας σπίτι και κρατώντας με τα χεράκια μου το ερείπιο της κόμης μου, γωνιά - γωνιά έως την αυλή της γιαγιάς που ξέσπασα σε γοερό κλάμα. Ήταν η πρώτη καταστρατήγηση των προσωπικών μου δεδομένων».

Κώστας Γεωργουσόπουλος

- Με αιτιολόγηση.
- Με παράδειγμα.
- Με διαίρεση.
- Με αναλογία.

14. Στο απόσπασμα που ακολουθεί αξιοποιείται ως μορφή πειθούς:

«Από την άλλη, αιμοσταγείς τύραννοι αυτοαποκαλούνται προστάτες και σωτήρες των λαών, εξανδραποδιστές αυτοδιορίζονται τιμητές της ελευθερίας, μεγαλόσχημοι απατεώνες καταπατητές και καταχραστές μιλούν για τον τίμιο μόχθο και την ιερότητα της ιδιοκτησίας και έμποροι των ιερών και των οσίων για ευσυνειδησία και συνέπεια. Ακόμα και σήμερα υπάρχουν μέρη στα οποία η επιβολή δικτατορικών καθεστώτων εμφανίζεται ως σωτήρια λύση ή ως έκφραση δημοκρατικής διακυβέρνησης της χώρας, όπως επίσης περιοχές που έχουν κατακτηθεί και βρίσκονται υπό κατοχή, όπως η μαρτυρική Κύπρος».

Κωνσταντίνος Α. Δημόπουλος

- α) η επίκληση στην αυθεντία.
- β) η επίκληση στο ήθος του πομπού.
- γ) η επίκληση στο συναίσθημα του δέκτη.
- δ) η επίθεση στο ήθος του πομπού.

15. Στον **Κρηικό του Σολωμού ο αφηγητής είναι:**

- α) παντογνώστης.
- β) πρωταγωνιστής.
- γ) αυτόπτης μάρτυρας.
- δ) παρατηρητής.

16. Ο **Ιωάννης-Ανδρέας Τρώιλος έγραψε το έργο:**

- α) *Πανώρια*.
- β) *Βασιλεύς ο Ροδολίνος*.
- γ) *Ζήνων*.
- δ) *Φορτουνάτος*.

17. “**Che fece... il gran rifiuto**”. Ο **Καβάφης δανείζεται αυτή τη φράση από:**

- α) τον Οράτιο.
- β) τον Πετράρχη.
- γ) τον Αρίστο.
- δ) το Δάντη.

18. Σε ποιο έργο του **Βιζυηνού είναι ήρωας ο Πασχάλης;**

- α) *Ποίος ήτον ο φονεύς του αδελφού μου*.
- β) *Μεταξύ Πειραιώς και Νεαπόλεως*.
- γ) *Αι συνέπειαι της παλαιάς ιστορίας*.
- δ) *Μοσκόβ Σελήμ*.

19. Ποιο από τα παρακάτω έργα **δεν** είναι του **Α. Εμπειρίκου;**

- α) *Αμοργός*.
- β) *Ενδοχώρα*.
- γ) *Υψικάμινος*.
- δ) *Οκτάνα*.

20. Ποιος από τους παρακάτω πεζογράφους **δεν** ανήκει στη λεγόμενη «Γενιά του '30»;

- α) Κοσμάς Πολίτης.
- β) Αλ. Κοτζιάς.
- γ) Γ. Θεοτοκάς.
- δ) Μ. Καραγάτσης.

21. Ποιο από τα παρακάτω μυθιστορήματα είναι ιστορικό;

- α) *Λουκής Λάρας*.
- β) *Οι σκλάβοι στα δεσμά τους*.
- γ) *Ο ζητιάνος*.
- δ) *Ο πολυπαθής*.

22. Η συλλογή **Σατιρικά Γυμνάσματα** είναι:

- α) του Λασκαράτου.
- β) του Σουρή.
- γ) του Παλαμά.
- δ) του Σεφέρη.

23. Ποιος από τους παρακάτω στίχους είναι του Ο. Ελύτη;
 α) Το Μιχαλιό τον πήρανε στρατιώτη
 β) Ανοιχτά πάντα κι άγρυπνα τα μάτια της ψυχής μου
 γ) Έχεις μια γεύση τρικυμίας στα χείλη – Μα πού γύριζες
 δ) Αυτά τα δέντρα δε βολεύονται με λιγότερο ουρανό
-
24. Ποιο από τα παρακάτω χαρακτηριστικά προσιδιάζει περισσότερο στο νατουραλισμό;
 α) Φαντασία.
 β) Παρατήρηση.
 γ) Ενδοσκόπηση.
 δ) Ονειροπόληση.
-
25. Το έργο Ο Βασιλικός είναι:
 α) θεατρικό δράμα.
 β) ρομαντικό μυθιστόρημα για τον Όθωνα.
 γ) νουβέλα της Νέας Αθηναϊκής Σχολής.
 δ) κωμειδύλλιο.
-
26. «Κάποτε μες στα όνειρά μας ομιλούνε». Ο στίχος είναι:
 α) ιαμβικός δεκατρισύλλαβος καταληκτικός με μια συνίζηση.
 β) τροχαϊκός δεκατρισύλλαβος καταληκτικός με μια συνίζηση.
 γ) ιαμβικός δεκατρισύλλαβος καταληκτικός με μια χασμωδία.
 δ) δακτυλικός δεκατρισύλλαβος ακατάληκτος με μια χασμωδία.
-
27. Ποια είναι η σωστή σειρά στα παρακάτω έργα (από το παλαιότερο προς το νεότερο);
 α) Απόκοπος – Βοσκοπούλα – Άνθη Ευλαβείας – Ελληνική Νομαρχία
 β) Βοσκοπούλα – Απόκοπος – Ελληνική Νομαρχία – Άνθη Ευλαβείας
 γ) Απόκοπος – Βοσκοπούλα – Ελληνική Νομαρχία – Άνθη Ευλαβείας
 δ) Άνθη Ευλαβείας – Ελληνική Νομαρχία – Βοσκοπούλα – Απόκοπος
-
28. Ποιο από τα παρακάτω έργα αναφέρεται στον πόλεμο του '40;
 α) Ματωμένα χώματα.
 β) Το πλατύ ποτάμι.
 γ) Eroiica.
 δ) Η ζωή εν τάφω.
-
29. Ποια από τις παρακάτω φράσεις είναι λάθος;
 α) Ο Ύμνος εις την Ελευθερία του Σολωμού έμεινε απόσπασμα.
 β) Ο Κάλβος έγραψε στα ιταλικά τραγωδίες.
 γ) Ο Καρυωτάκης υπήρξε συνδικαλιστής.
 δ) Το «Στρατής Τσίρκας» είναι φιλολογικό ψευδώνυμο.
-
30. Ποιο από τα ποιήματα του Γ. Σεφέρη περιέχεται στο Ημερολόγιο Καταστροφών Α΄;
 α) Πάνω σ' ένα ξένο σίχο.
 β) Ελένη.
 γ) Ο βασιλιάς της Ασίνης.
 δ) Τελευταίος Σταθμός.

Γ. ΙΣΤΟΡΙΑ

Να απαντήσετε στις τριάντα (31-60) ισοδύναμες ερωτήσεις του επόμενου **ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ** με τη μέθοδο των πολλαπλών επιλογών. Για τις απαντήσεις σας να χρησιμοποιήσετε το ειδικό **ΑΠΑΝΤΗΤΙΚΟ ΦΥΛΛΟ**. Κάθε ερώτηση συμμετέχει με $3\frac{1}{3}$ μονάδες στο βαθμό αυτού του μαθήματος.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

31. Οι μέτοικοι στην Αθήνα:
 α) αποκτούν ακίνητη περιουσία.
 β) δεν πληρώνουν φόρους.
 γ) δεν έχουν πολιτικά δικαιώματα.
 δ) μετέχουν στην Εκκλησία του Δήμου.

32. **Ο βουλευτικός και ο ηλιαστικός μισθός εισάγονται από τον:**
 α) Εφιάλτη τον Σοφωνίδου.
 β) Περικλή τον Ξανθίππου.
 γ) Αριστείδη τον Λυσιμάχου.
 δ) Θεμιστοκλή τον Νεοκλέους.
-
33. **Τη σύναψη των τριακονταετών σπονδών (446 π.Χ.) επηρέασαν:**
 α) ο θάνατος του Κίμωνα
 β) η καταστροφή του αθηναϊκού στόλου στην Αίγυπτο.
 γ) η επανεμφάνιση του περσικού κινδύνου.
 δ) οι αποστασίες και η κινητοποίηση της Σπάρτης.
-
34. **Η πίστη των Λακεδαιμονίων στη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου ότι με εισβολές θα μπορούσαν να καταλύσουν τη δύναμη των Αθηναίων κλονίζεται:**
 α) μετά τις νίκες του Φορμίωνα στον Πατραϊκό.
 β) μετά τη σύλληψη αιχμαλώτων στη Σφακτηρία.
 γ) μετά την παράδοση της Ποτίδαιας.
 δ) μετά τη μάχη στο Δήλιο.
-
35. **Η εγκατάσταση σπαρτιατικής φρουράς στη Δεκέλεια είχε ως συνέπειες:**
 α) την έλλειψη τροφίμων και το κλείσιμο των μεταλλείων του Λαυρίου.
 β) τη σύναψη της Νικειού ειρήνης.
 γ) την ανακοπή αποστολής νέων ενισχύσεων στη Σικελία.
 δ) την παράδοση των Αθηναίων.
-
36. **Η ανοικοδόμηση των μακρών τειχών στην Αθήνα ολοκληρώνεται μετά:**
 α) τη μάχη στην Τανάγρα.
 β) την επάνοδο του Αλκιβιάδη στην Αθήνα.
 γ) τη ναυμαχία στην Κνίδο και την επάνοδο του Κόνωνα στην Αθήνα.
 δ) τη νίκη των Αθηναίων στην Κύζικο.
-
37. **Οι ελληνικές πόλεις της Μ. Ασίας υπάγονται στην επικυριαρχία του βασιλέα των Περσών με τη γνωστή ως συνθήκη ειρήνης:**
 α) Του Καλλία.
 β) Των Δελφών.
 γ) Του Μεγάλου Βασιλέα ή Ανταλκίδειο.
 δ) Των Σούσων.
-
38. **Η Μεσσηνία αποσπάται από τη Σπάρτη:**
 α) κατά την πρώτη εισβολή του Επαμεινώνδα στην Πελοπόννησο.
 β) με βάση τους όρους της ειρήνης του 371 π.Χ.
 γ) μετά τη γνωστή ως άδακρυ μάχη.
 δ) μετά τη νίκη του Ιφικράτη στο Λέχαιο.
-
39. **Από οικονομική άποψη στην υλοποίηση των σχεδίων του Φιλίππου Β΄ συνέβαλε:**
 α) η επιβολή φόρου στους συμμάχους.
 β) ο γάμος του με την Ολυμπιάδα.
 γ) η ανάμειξή του στον Γ΄ Ιερό πόλεμο.
 δ) η κατοχή των μεταλλείων του Παγγαίου.
-
40. **Μετά τη μάχη της Χαιρώνειας στήθηκε στην περιοχή μνημείο προς τιμήν των πεσόντων από:**
 α) τους Θηβαίους.
 β) τον Φίλιππο Β΄.
 γ) τους Αθηναίους.
 δ) τους Σπαρτιάτες.
-
41. **Οι δυτικοί σταυροφόροι κατά την (όγδοη) Σταυροφορία του 1270:**
 α) διέσχισαν το βυζαντινό χώρο χωρίς να προκαλέσουν μεγάλες καταστροφές και κατέληξαν στους Αγίους Τόπους.
 β) ενίσχυσαν τη λατινική αυτοκρατορία της Κωνσταντινούπολης και γενικά τη λατινική παρουσία στη διαμελισμένη Βυζαντινή Αυτοκρατορία.
 γ) ανακατέλαβαν εδάφη που ανήκαν στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία ιδρύοντας νέα λατινικά κρατίδια.
 δ) κατευθύνθηκαν προς τη βόρεια Αφρική χωρίς να ενοχλήσουν το βυζαντινό κράτος.

42. Ιδιαίτερα αξιόπιστη και ζωντανή περιγραφή της κατάκτησης βυζαντινών εδαφών από τους Λατίνους μάς παρέχει ένας συγγραφέας ιστορικού έργου (στην ελληνική), ο οποίος υπήρξε αυτόπτης μάρτυρας των συγκεκριμένων γεγονότων. Πρόκειται για τον:
- α) συγγραφέα της «Ρωμαϊκής Ιστορίας» Νικηφόρο Γρηγορά (για την άλωση της Κωνσταντινούπολης).
  - β) συγγραφέα της «Χρονικής Διηγήσεως» Νικητά Χωνιάτη (για την άλωση της Κωνσταντινούπολης).
  - γ) συγγραφέα της «Χρονικής Συγγραφής» Γεώργιο Ακροπολίτη (για την άλωση της Κωνσταντινούπολης).
  - δ) εξελληνισμένο Φράγκο συγγραφέα του «Χρονικού του Μορέως» (για την κατάκτηση της Πελοποννήσου).
-
43. Ο βυζαντινός αυτοκράτορας που θεωρήθηκε δυτικόφιλος και συναίνεσε στην ένωση των Εκκλησιών με σύνοδο, αλλά δεν επισκέφθηκε, όπως άλλοι αυτοκράτορες, δυτικές πόλεις για να εξασφαλίσει την υποστήριξη των Δυτικών, ήταν ο:
- α) Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος.
  - β) Ιωάννης Ε΄ Παλαιολόγος.
  - γ) Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγος.
  - δ) Ιωάννης Η΄ Παλαιολόγος.
-
44. Το λατινικό βασίλειο της Θεσσαλονίκης καταλύθηκε από τον:
- α) ηγεμόνα της Ηπείρου Θεόδωρο Άγγελο Δούκα Κομνηνό.
  - β) αυτοκράτορα της Νικαίας Θεόδωρο Α΄ Λάσκαρη.
  - γ) αυτοκράτορα της Νικαίας Θεόδωρο Β΄ Λάσκαρη.
  - δ) δεσπότη του Μορέως Θεόδωρο Α΄ Παλαιολόγο.
-
45. Ποια μάχη έκρινε την επικράτηση της μιας από τις βυζαντινές ηγεμονίες που προσπαθούσαν να ανακτήσουν εδάφη μέσα στο διαμελισμένο μετά το 1204 βυζαντινό χώρο;
- α) Η μάχη του Δυρραχίου.
  - β) Η μάχη του Έβρου.
  - γ) Η μάχη της Πελαγονίας.
  - δ) Η μάχη του Πελεκάνου.
-
46. Η ένωση Ανατολικής Ορθόδοξης και Δυτικής Καθολικής-Παπικής Εκκλησίας (και η άρση του Σχίσματος) κηρύχθηκε για τελευταία φορά πριν από την κατάλυση του Βυζαντίου στον καθεδρικό ναό της:
- α) Κωνσταντινούπολης.
  - β) Λυόν (Λουγδούνου).
  - γ) Φερράρας.
  - δ) Φλωρεντίας.
-
47. Κατά το έτος που οι Βυζαντινοί ανέκτησαν την Κωνσταντινούπολη από τους Λατίνους υπογράφηκε στο Νυμφαίο σημαντική συνθήκη με μία δυτική πόλη, το όνομα της οποίας συνδέεται και με την άλωση της Πόλης από τους Τούρκους. Η πόλη αυτή ήταν:
- α) η Βενετία.
  - β) η Γένουα.
  - γ) η Πίζα.
  - δ) το Τουρίνο.
-
48. Με τη σύναψη συνθηκών μεταξύ της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και των ιταλικών πόλεων οι Βυζαντινοί απέβλεπαν σε:
- α) ανάκτηση χαμένων κτήσεων (reconquista).
  - β) επέκταση του κράτους τους προς τη Δύση (νέες κτήσεις).
  - γ) αμυντικά οφέλη (υποστήριξη έναντι εχθρικού κινδύνου).
  - δ) οικονομικά οφέλη (διεύρυνση εμπορικών συναλλαγών).
-
49. Το χρυσόβουλλο του Αλεξίου Α΄ Κομνηνού, που το 1082 σηματοδοτεί την οικονομική διεύρυνση ιταλικών πόλεων στην ανατολική λεκάνη της Μεσογείου, αντιπροσώπευε συνθήκη με την:
- α) Βενετία.
  - β) Γένουα.
  - γ) Πίζα.
  - δ) Ραγούσα.
-
50. Η Θεσσαλονίκη πολιορκείται για μία ακόμη φορά και καταλαμβάνεται από τους πολιορκητές της στις 29 Μαρτίου του 1430. Την εξουσία χάνουν οι προηγούμενοι κύριοι της πόλης, δηλαδή οι:
- α) Βενετοί.
  - β) Βυζαντινοί.
  - γ) Νορμανδοί.
  - δ) Τούρκοι.

51. Πότε έπαψε η Ελλάδα να είναι το μόνο ανεξάρτητο εθνικό κράτος των Βαλκανίων;
- Το 1856.
  - Το 1878.
  - Το 1908.
  - Το 1913.
-
52. Το δόγμα περί ακεραιότητας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας διαμόρφωσε για ένα διάστημα το διεθνές πλαίσιο της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Πότε υιοθετήθηκε από τις Μεγάλες Δυνάμεις το δόγμα αυτό;
- Μετά τη δεύτερη κρίση του Αιγυπτιακού Ζητήματος το 1839.
  - Μετά τη Σύμβαση των Στενών του 1841.
  - Μετά τη λήξη του Κριμαϊκού πολέμου.
  - Μετά το Συνέδριο του Βερολίνου του 1878.
-
53. Ποια από τις Μεγάλες Δυνάμεις υποστήριξε την Κρητική Επανάσταση του 1866;
- Η Γερμανία.
  - Η Ιταλία.
  - Η Μ. Βρετανία.
  - Η Ρωσία.
-
54. Άμεσο αποτέλεσμα του ελληνοτουρκικού πολέμου του 1897 ήταν:
- ο ναυτικός αποκλεισμός των ελληνικών λιμανιών.
  - η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα.
  - η επιβολή πολεμικής αποζημίωσης εις βάρος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.
  - η επιβολή πολεμικής αποζημίωσης εις βάρος της Ελλάδας.
-
55. Με ποια συνθήκη τερματίστηκε ο Β' Βαλκανικός πόλεμος;
- Των Αθηνών.
  - Του Βουκουρεστίου.
  - Του Λονδίνου.
  - Του Νεϊγύ.
-
56. Η συνθήκη των Σεβρών του 1920:
- αναθεωρήθηκε από τη συνθήκη της Λοζάννης.
  - δεν περιέλαβε την Ίμβρο και Τένεδο στα ελληνικά εδάφη.
  - θέσπισε την ανταλλαγή πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας.
  - προηγήθηκε της αποβίβασης ελληνικού στρατού στη Σμύρνη.
-
57. Το 1923 συμφωνήθηκε η ανταλλαγή των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Ποια από τις παρακάτω επιλογές είναι εσφαλμένη;
- Υπήρξε η πρώτη υποχρεωτική ανταλλαγή πληθυσμών στην ιστορία.
  - Κριτήριο υπαγωγής στις ρυθμίσεις της συνθήκης υπήρξε το θρήσκευμα.
  - Εξαιρέθηκαν της ανταλλαγής οι Έλληνες της Κωνσταντινούπολης που εγκαταστάθηκαν εκεί μετά το 1918.
  - Περιουσιακά ζητήματα από την ανταλλαγή ρυθμίστηκαν συμφωνηστικά το 1930.
-
58. Πότε αποσυνδέθηκε η δραχμή από το αμερικανικό δολάριο;
- Μετά την οικονομική κρίση του 1930.
  - Μετά την έκρηξη του Β' Παγκοσμίου πολέμου.
  - Μετά το πρόγραμμα οικονομικής σταθεροποίησης του 1952.
  - Μετά την πετρελαϊκή κρίση των αρχών της δεκαετίας του 1970.
-
59. Ποιος ήταν ο ρόλος του Γ. Τσολάκογλου σε σχέση με τη γερμανική κατοχή;
- Διαδέχθηκε τον Ι. Μεταξά στην πρωθυπουργία.
  - Ήταν ο πρώτος πρωθυπουργός της εξόριστης ελληνικής κυβέρνησης.
  - Ήταν ο πρωθυπουργός της πρώτης κυβέρνησης συνεργατών.
  - Ήταν ο πρώτος πρωθυπουργός μετά την απελευθέρωση.
-
60. Ποιος πολιτικός ηγέτης της Ελλάδας διαπραγματεύθηκε την προσχώρηση της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ;
- Ο Σοφοκλής Βενιζέλος.
  - Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής.
  - Ο Αλέξανδρος Παπάγος.
  - Ο Γεώργιος Παπανδρέου.

ANΩΤΑΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΤΟΥΣ 2006
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Κλάδος: **ΠΕ 02 ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ**

ΕΞΕΤΑΣΗ ΣΤΗ **ΔΕΥΤΕΡΗ** ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
Κυριακή 28-1-2007

ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ
(συντελεστής βαρύτητας 60%)

Να επιλέξετε **ένα μόνο από τα τρία μαθήματα** (Α. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, Β. Νεοελληνική Γλώσσα και Νεοελληνική Λογοτεχνία, Γ. Ιστορία). Να απαντήσετε **και στα δύο (2) ισοδύναμα ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ** του μαθήματος που επιλέξατε. Για τις απαντήσεις σας να χρησιμοποιήσετε το ειδικό **ΤΕΤΡΑΔΙΟ**.

A. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΕΡΩΤΗΜΑ 1^ο:

Με βάση το χωρίο της *Οδύσσειας* που σας δίνεται (**παράθεμα 1** και μετάφρασή του, σελ. 2-3), να παρουσιάσετε σχέδιο διδασκαλίας «επί χάρτου» των 41 αυτών στίχων, το οποίο να περιλαμβάνει:

- α) τις κύριες ιδέες του συνόλου των στίχων αυτών, στις οποίες θα στηριχτεί η διδασκαλία·
- β) τίτλος του χωρίου, χωρισμό του σε μικρότερες ενότητες και πλαγιότιτλους γι' αυτές· και
- γ) διδακτικές οδηγίες για τη σύνταξη περίληψης.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2^ο:

- α) Να συγκρίνετε την περί ηθικής αρετής αντίληψη που διατυπώνει ο Αριστοτέλης στο χωρίο των *Ηθικών Νικομαχείων* που σας δίνεται (**παράθεμα 2** και μετάφρασή του, σελ. 4-5) με την προ Αριστοτέλους άποψη περί αρετής, όπως αυτή προφαίνεται σε χωρία όπως αυτά της *Οδύσσειας* (**παράθεμα 3** και μετάφρασή του, σελ. 6) και του *Ολυμπιόνικου* (**παράθεμα 4** και μετάφρασή του, σελ. 6).
- β) Ποιες πολιτικές και παιδαγωγικές συνέπειες μπορούν να συναχθούν από την αριστοτελική σύλληψη της ηθικής αρετής και της τελείωσης αφενός του πολίτη και αφετέρου του νέου ανθρώπου ως μαθητή;

(παράθεμα 1: ΟΔΥΣΣΕΙΑ)

ἡ μὲν ἄρ' ὧς εἰποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 (320) ὄρνις δ' ὧς ἀνόπαια διέπτατο· τῷ δ' ἐνὶ θυμῷ
 θῆκε μένος καὶ θάρσος, ὑπέμνησέν τέ ἐ πατρὸς
 μᾶλλον ἔτ' ἢ τὸ πάροιθεν. ὁ δὲ φρεσὶν ἦσι νοήσας
 θάμβησεν κατὰ θυμόν· οἴσατο γὰρ θεὸν εἶναι.
 αὐτίκα δὲ μνηστῆρας ἐπώχετο ἰσόθεος φῶς.
 (325) τοῖσι δ' ἀοιδὸς ἄειδε περικλυτός, οἳ δὲ σιωπῇ
 ἦατ' ἀκούοντες· ὁ δ' Ἀχαιῶν νόστον ἄειδε
 λυγρόν, ὃν ἐκ Τροίης ἐπετείλατο Παλλὰς Ἀθήνη.
 τοῦ δ' ὑπερωϊόθεν φρεσὶ σύνθετο θέσπιν ἀοιδὴν
 κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια·
 (330) κλίμακα δ' ὑψηλὴν κατεβήσετο οἷο δόμοιο,
 οὐκ οἶη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δὺ' ἔποντο.
 ἡ δ' ὄτε δὴ μνηστῆρας ἀφίκετο δῖα γυναικῶν,
 στῆ ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
 ἄντα παρειᾶων σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα·
 (335) ἀμφίπολος δ' ἄρα οἳ κεδνὴ ἐκάτερθε παρέστη.
 δακρῦσασα δ' ἔπειτα προσηύδα θεῖον ἀοιδόν·
 "Φῆμιε, πολλὰ γὰρ ἄλλα βροτῶν θελκτῆρια οἶδας,
 ἔργ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε, τά τε κλείουσιν ἀοιδοί·
 τῶν ἔν γέ σφιν ἄειδε παρήμενος, οἳ δὲ σιωπῇ
 (340) οἶνον πινόντων· ταύτης δ' ἀποπαύε' ἀοιδῆς
 λυγρῆς, ἣ τέ μοι αἰεὶ ἐνὶ στήθεσσι φίλον κῆρ
 τείρει, ἐπεὶ με μάλιστα καθίκετο πένθος ἄλαστον.
 τοίην γὰρ κεφαλὴν ποθέω μεμνημένη αἰεὶ
 ἀνδρός, τοῦ κλέος εὐρὸν καθ' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος."
 (345) τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα·
 "μῆτερ ἐμή, τί τ' ἄρα φθονέεις ἐρήηρον ἀοιδὸν
 τέρπειν ὄππῃ οἳ νόσος ὄρνυται; οὐ νύ τ' ἀοιδοὶ
 αἴτιοι, ἀλλὰ ποθι Ζεὺς αἴτιος, ὃς τε δίδωσιν
 ἀνδράσιν ἀλφηστῆσιν, ὅπως ἐθέλησιν, ἐκάστω.
 (350) τούτῳ δ' οὐ νέμεσις Δαναῶν κακὸν οἶτον ἀείδειν
 τὴν γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι,
 ἢ τις ἀκουόντεσσι νεωτάτῃ ἀμφιπέληται.
 σοὶ δ' ἐπιτολμάτῳ κραδίη καὶ θυμὸς ἀκούειν
 οὐ γὰρ Ὀδυσσεὺς οἷος ἀπώλεσε νόστιμον ἦμαρ
 (355) ἐν Τροίῃ, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι φῶτες ὄλοντο.
 ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε,
 ἰστόν τ' ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
 ἔργον ἐποίχεσθαι· μῦθος δ' ἀνδρεσσι μελήσει
 πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί· τοῦ γὰρ κράτος ἔστ' ἐνὶ οἴκῳ."

(μετάφραση παραθέματος 1: ΟΔΥΣΣΕΙΑ)

Μίλησε, κι όπως τέλειωσε η θεά Αθηνά, τα μάτια λάμποντας, εχάθη:
(320) σαν το πουλί πετώντας, ξέφυγε από το άνοιγμα της στέγης·
εκείνου όμως την ψυχή την ενδυνάμωσε με θάρρος, ενίσχυσε και στέριωσε
τη μνήμη του πατέρα του, για να τον έχει συνεχώς στον νου του.
Αυτός καταλαβαίνοντας, έλαμψε ο νους του,
τον συνεπήρε θάμβος, ένιωσε πως θεός ήταν ο ξένος,
κι αυτόματα κινήθηκε προς τους μνηστήρες, ισόθεος άντρας.
(325) Τους τραγουδούσε ο φημισμένος αοιδός, κι εκείνοι
καθισμένοι τον ακούν με τη σιωπή τους· των Αχαιών τον νόστο
τραγουδούσε, πικρόν όπως τον όρισε τον γυρισμό τους απ' την Τροία
η Αθηνά Παλλάδα. Τότε
από το υπερώο ψηλά συνάκουσε το θείο τραγούδι, και την άγγιξε,
του Ικαρίου η κόρη, η Πηνελόπη, σκεφτική και φρόνιμη·
(330) από τον θάλαμό της κατεβαίνει την ψηλή του σκάλα·
δεν ήταν μόνη, τη συνόδευαν οι δυο της βάγιες.
Κι όταν κοντά με τους μνηστήρες βρέθηκε, η θεία γυναίκα,
στήθηκε στην κολόνα εκείνη που κρατεί στερεή τη στέγη,
τη λαμπερή μαντίλα της τραβώντας γύρω στα μάγουλά της.
(335) Κι ενώ πιστές οι ακόλουθες, δεξιά κι αριστερά, της παραστέκουν,
εκείνη δακρυσμένη μίλησε στον θεϊκό αοιδό:
"Φήμιε, το ξέρεις πως μπορείς να θέλγεις τους θνητούς
και μ' άλλα κατορθώματα μεγάλα, ανθρώπων και θεών,
των αοιδών τα γνώριμα τραγούδια·
ένα απ' αυτά παρακαθήμενος τραγούδησε, κι αυτοί ας πίνουν το κρασί τους
(340) σιωπηλοί· ετούτο μόνο το τραγούδι μην το συνεχίσεις,
θλιβερό κι αβάστακτο· σπαράζει την καρδιά μου
μες στα στήθη, αφότου με κατοίκησε πένθος μεγάλο κι αλησμόνητο.
Τέτοιο το πρόσωπο που εγώ ποθώ, και συνεχώς τη μνήμη μου πληγώνει
η μορφή του αντρός μου, με δόξα απέραντη, απλωμένη στην Ελλάδα
και μέσα στο Άργος."
(345) Της αντιμίλησε όμως ο γνωστικός Τηλέμαχος:
"Μητέρα μου, πώς θέλεις ν' αρνηθείς στον τιμημένο μας αοιδό
χαρά να δίνει μ' ό,τι βάζει ο νους του; Φταίχτες δεν είναι
οι αοιδοί· ο Δίας ίσως είναι ο αίτιος, που δίνει στους φιλόπονους
ανθρώπους ό,τι θελήσει εκείνος στον καθένα.
(350) Δεν πρέπει η αγανάκτηση σ' αυτόν να πέφτει,
που ψάλλει την κακή μοίρα των Δαναών. Ξέρεις,
οι άνθρωποι τιμούν και προτιμούν εκείνο το τραγούδι
που τους φαντάζει, ακούγοντας, το τελευταίο.
Θάρρος λοιπόν χρειάζεσαι και σφίξε την καρδιά σου να τ' ακούσεις·
δεν ήταν μόνος ο Οδυσσέας που χωρίστηκε στην Τροία
(355) από του νόστου του τη μέρα· κι άλλοι πολλοί, γενναίοι άντρες,
χάθηκαν και πάνε.
Αλλά καλύτερα να πας στην κάμαρή σου, με τα δικά σου έργα απασχολήσου,
τον αργαλειό, τη ρόκα· δίνε στις παρακόρες εντολές, για να δουλεύουν
με φροντίδα. Ο λόγος είναι μέλημα του αντρός, του καθενός,
και περισσότερο δικό μου· σ' αυτό το σπίτι είμαι εγώ ο κυβερνήτης".

(μτφρ. Δ.Ν. Μαρωνίτη)

(παράθεμα 2: ΗΘΙΚΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ)

Διττής δὴ τῆς ἀρετῆς οὕσης, τῆς μὲν διανοητικῆς τῆς δὲ ἠθικῆς, ἡ μὲν διανοητικὴ τὸ πλεῖον ἐκ διδασκαλίας ἔχει καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν αὐξησιν, διόπερ ἐμπειρίας δεῖται καὶ χρόνου, ἡ δ' ἠθικὴ ἐξ ἔθους περιγίνεται, ὅθεν καὶ τοῦνομα ἔσχηκε μικρὸν παρεκκλίνον ἀπὸ τοῦ ἔθους. ἐξ οὗ καὶ δῆλον ὅτι οὐδεμία τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν φύσει ἡμῖν ἐγγίνεται· οὐθὲν γὰρ τῶν φύσει ὄντων ἄλλως ἐθίζεται, οἷον ὁ λίθος φύσει κάτω φερόμενος οὐκ ἂν ἐθισθεῖη ἄνω φέρεσθαι, οὐδ' ἂν μυριάκις αὐτὸν ἐθίξῃ τις ἄνω ῥιπτῶν, οὐδὲ τὸ πῦρ κάτω, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν τῶν ἄλλως πεφυκότων ἄλλως ἂν ἐθισθεῖη. οὗτ' ἄρα φύσει οὔτε παρὰ φύσιν ἐγγίνονται αἱ ἀρεταί, ἀλλὰ πεφυκόσι μὲν ἡμῖν δέξασθαι αὐτάς, τελειούμενοις δὲ διὰ τοῦ ἔθους.

Ἔτι ὅσα μὲν φύσει ἡμῖν παραγίνεται, τὰς δυνάμεις τούτων πρότερον κοιμιζόμεθα, ὕστερον δὲ τὰς ἐνεργείας ἀποδίδομεν (ὅπερ ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων δῆλον· οὐ γὰρ ἐκ τοῦ πολλάκις ἰδεῖν ἢ πολλάκις ἀκοῦσαι τὰς αἰσθήσεις ἐλάβομεν, ἀλλ' ἀνάπαλιν ἔχοντες ἐχρησάμεθα, οὐ χρησάμενοι ἔσχομεν)· τὰς δ' ἀρετὰς λαμβάνομεν ἐνεργήσαντες πρότερον, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν· ἃ γὰρ δεῖ μαθόντας ποιεῖν, ταῦτα ποιοῦντες μανθάνομεν, οἷον οἰκοδομοῦντες οἰκοδόμοι γίνονται καὶ κιθαρίζοντες κιθαρισταί· [1103b] οὕτω δὴ καὶ τὰ μὲν δίκαια πράττοντες δίκαιοι γινόμεθα, τὰ δὲ σώφρονα σώφρονες, τὰ δ' ἀνδρεῖα ἀνδρεῖοι.

Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ γινόμενον ἐν ταῖς πόλεσιν· οἱ γὰρ νομοθέται τοὺς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοὺς, καὶ τὸ μὲν βούλημα παντὸς νομοθέτου τοῦτ' ἐστίν, ὅσοι δὲ μὴ εὖ αὐτὸ ποιοῦσιν ἀμαρτάνουσιν, καὶ διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθῆ φαύλης.

Ἔτι ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθείρεται, ὁμοίως δὲ καὶ τέχνη· ἐκ γὰρ τοῦ κιθαρίζειν καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ γίνονται κιθαρισταί. ἀνάλογον δὲ καὶ οἰκοδόμοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες.

Αριστοτέλους, Ηθικά Νικομάχεια 2. 1103a1-b10

(μετάφραση παραθέματος 2: ΗΘΙΚΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ)

Δύο είναι, όπως είδαμε, τα είδη της αρετής, η διανοητική και η ηθική. Η διανοητική αρετή χρωστάει και τη γένεση και την αύξησή της κατά κύριο λόγο στη διδασκαλία (γιαυτό και εκείνο που χρειάζεται γι' αυτήν είναι η πείρα και ο χρόνος), ενώ η ηθική αρετή είναι αποτέλεσμα του έθους (και το ίδιο της το όνομα, άλλωστε, μικρή μόνο διαφορά παρουσιάζει από τη λέξη έθος). Αυτό ακριβώς κάνει φανερό ότι καμιά ηθική αρετή δεν υπάρχει μέσα μας εκ φύσεως. Πραγματικά, δεν υπάρχει πράγμα εφοδιασμένο από τη φύση με κάποιες ιδιότητες, που να μπορείς να το συνηθίσεις να αποκτήσει άλλες ιδιότητες. Παράδειγμα η πέτρα: καμωμένη από τη φύση να πηγαίνει προς τα κάτω, δεν είναι δυνατό να συνηθίσει να πηγαίνει προς τα πάνω, έστω κι αν χιλιάδες φορές προσπαθήσει κανείς να της το μάθει πετώντας την και ξαναπετώντας την προς τα πάνω· ούτε η φωτιά μπορεί να συνηθίσει να πηγαίνει προς τα κάτω· γενικά δεν υπάρχει πράγμα καμωμένο από τη φύση να συμπεριφέρεται με έναν ορισμένο τρόπο που να μπορεί να συνηθίσει να συμπεριφέρεται με άλλον τρόπο. Συμπέρασμα: οι αρετές δεν υπάρχουν μέσα μας εκ φύσεως -ούτε όμως και είναι αντίθετη προς τη φύση μας η γένεσή τους μέσα μας: η φύση μάς έκανε επιδεκτικούς στις αρετές, τέλειοι όμως σ' αυτές γινόμαστε με τη διαδικασία του έθους.

Επίσης: Για καθετί που το έχουμε από τη φύση, πρώτα έχουμε τη δυνατότητά του να ενεργήσει· στην ενέργεια την ίδια φτάνουμε ύστερα (το πράγμα γίνεται φανερό στις αισθήσεις μας· πραγματικά, τις αισθήσεις της όρασης ή της ακοής δεν τις αποκτήσαμε έχοντας δει ή έχοντας ακούσει πολλές φορές, αλλά αντίθετα: έχοντάς τις τις χρησιμοποιήσαμε· δεν τις αποκτήσαμε με τη χρήση)· τις αρετές όμως τις αποκτούμε αφού πρώτα τις εφαρμόσουμε στην πράξη -όπως ακριβώς γίνεται και στις άλλες τέχνες· τα πράγματα δηλαδή που πρέπει πρώτα να τα μάθουμε προτού αρχίσουμε να τα κάνουμε, τα μαθαίνουμε κάνοντάς τα· π.χ. οικοδόμοι γίνονται χτίζοντας σπίτια, κιθαριστές παίζοντας κιθάρα· με τον ίδιο τρόπο γινόμαστε: δίκαιοι κάνοντας δίκαιες πράξεις, σώφρονες κάνοντας σώφρονες πράξεις, ανδρείοι κάνοντας ανδρείες πράξεις. Την επιβεβαίωση μας την προσφέρει και αυτό που γίνεται στις πολιτείες· πραγματικά, οι νομοθέτες κάνουν καλούς τους πολίτες τους ασκώντας τους να αποκτούν τις συγκεκριμένες συνήθειες -αυτή είναι η θέληση του κάθε νομοθέτη, και όσοι δεν τα καταφέρνουν σ' αυτό, δεν πετυχαίνουν στο έργο τους· σ' αυτό, άλλωστε, και διαφέρει τελικά το ένα πολίτευμα από το άλλο, το καλό από το λιγότερο καλό.

Επίσης: Η γένεση κάθε αρετής και η φθορά της έχουν την ίδια αρχή και γίνονται με τα ίδια μέσα -έτσι ακριβώς γίνεται και στις τέχνες: παίζοντας κιθάρα γίνονται και οι καλοί και οι κακοί κιθαριστές· το ίδιο και οι οικοδόμοι και όλοι οι άλλοι.

(μτφρ. Δ. Λυπουρλή)

(παράθεμα 3: ΟΔΥΣΣΕΙΑ)

αὐτοδίδακτος δ' εἰμί, θεὸς δέ μοι ἐν φρεσὶν οἴμας
παντοίας ἐνέφυσεν...

Οδύσσεια, στίχοι χ 347-348

(μετάφραση παραθέματος 3: ΟΔΥΣΣΕΙΑ)

Κι αν είμαι αυτοδίδακτος, κάποιος θεός εμπνέει μέσα μου
όσα τραγούδια τραγουδώ...

(μτφρ. Δ.Ν. Μαρωνίτη)

(παράθεμα 4: ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΟΣ)

τὸ δὲ φυᾶ κρᾶτιστον ἅπαν· πολλοὶ δὲ διδασκταῖς
ἀνθρώπων ἀρεταῖς κλέος
ᾧρουσαν ἀρέσθαι·
ἄνευ δὲ θεοῦ, σεσιγαμένον
οὐ σκαιότερον χρῆμ' ἕκαστον.

Πινδάρου, Ολυμπιονίκος ΙΧ.100 κ.ε.

(μετάφραση παραθέματος 4: ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΟΣ)

Τα φυσικά τα δώρα είναι επαρκή. Είναι το παν αυτά.
Ωστόσο συχνά οι θνητοί θα ισχυριστούν
Ότι κατέκτησαν τη δόξα από ικανότητες
Που οφείλονται στη γνώση και στην άσκηση.
Η αξιοσύνη που ο θεός δεν ενισχύει...
Ας σιωπήσουμε ωστόσο.

(μτφρ. Λαζανά)

B. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΡΩΤΗΜΑ 1^ο:

*Εις τον Θεόκριτο παραπονοιούνταν
μια μέρα ο νέος ποιητής Ευμένης·
«Τώρα δυο χρόνια πέρασαν που γράφω
κι ένα ειδύλλιο έκαμα μονάχα.
Το μόνον άρτιόν μου έργον είναι.
Αλίμονον, είν' υψηλή το βλέπω,
πολύ υψηλή της Ποιήσεως η σκάλα·
κι απ' το σκαλί το πρώτο εδώ που είμαι
ποτέ δεν θ' ανεβώ ο δυστυχισμένος.»
Είπ' ο Θεόκριτος· «Αυτά τα λόγια
ανάρμοστα και βλασφημίες είναι.
Κι αν είσαι στο σκαλί το πρώτο, πρέπει
να'σαι υπερήφανος κι ευτυχισμένος.
Εδώ που έφθασες, λίγο δεν είναι·
τόσο που έκαμες, μεγάλη δόξα.
Κι αυτό ακόμη το σκαλί το πρώτο
πολύ από τον κοινό τον κόσμο απέχει.
Εις το σκαλί για να πατήσεις τούτο
πρέπει με το δικαίωμά σου να'σαι
πολίτης εις των ιδεών την πόλι.
Και δύσκολο στην πόλι εκείνην είναι
και σπάνιο να σε πολιτογραφήσουν.
Στην αγορά της βρίσκεις Νομοθέτας
που δεν γελά κανένας τυχοδιώκτης.
Εδώ που έφθασες, λίγο δεν είναι·
τόσο που έκαμες, μεγάλη δόξα».*

Κ. Π. Καβάφη, «Το πρώτο σκαλί»

Προκειμένου να διδάξετε το παραπάνω ποίημα του Κ. Π. Καβάφη στην Α' τάξη Ενιαίου Λυκείου:

- α)** να συνθέσετε σχέδιο διδασκαλίας σε μορφή δοκιμίου που να περιέχει: εισαγωγή- παρουσίαση, στοχοθεσία, επεξεργασία, ερμηνευτική προσέγγιση με εστίαση σε εκφραστικούς τρόπους, χωρία και λέξεις του κειμένου.
- β)** να συντάξετε κριτήριο (test) με τέσσερις (4) ερωτήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας, με το οποίο αφενός θα ελέγξετε αν επιτεύχθηκαν οι στόχοι της διδασκαλίας σας και αφετέρου θα αξιολογήσετε τους μαθητές σας.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2^ο:

Να αξιοποιήσετε διδακτικά το παρακάτω απόσπασμα (του Μάριου Πλωρίτη) για να δείξετε στους μαθητές της Γ' τάξης Ενιαίου Λυκείου τους τρόπους και τα μέσα πειθούς που επιστρατεύει σε αυτό ο συγγραφέας:

«Μόνο μικρόψυχοι και μικρόνοες μπορεί να επιχαίρουν για το απαίσιο τρομοκρατικό χτύπημα της 11/9/2001, αλλά και να μην αναλογίζονται τις τρομακτικές επιπτώσεις που θα έχει σ' όλο τον πλανήτη μας. Όσα αδικήματα κι αν έχουν διαπράξει οι ΗΠΑ (κι έχουν διαπράξει πολλά), τίποτα δεν «δικαιώνει» την ομαδική σφαγή χιλιάδων ανθρώπων που, αυτοί, δεν αποτελούν «σύμβολα πολιτικής, οικονομικής, στρατιωτικής ισχύος μιας υπερδύναμης», αλλά απλούς άφταιγους πολίτες του καθημερινού μόχθου. Βέβαια, δεν είναι η πρώτη φορά που αθώοι άμαχοι γίνονται θύματα πολεμικών ή άλλων συγκρούσεων και οι ΗΠΑ δεν είναι άμοιρες τέτοιων ευθυνών. Αλλά κάθε φορά, ο μαζικός αφανισμός ανυπεράσπιστων ανθρώπων, όποιοι κι αν είναι, από όποιους κι αν είναι, όχι μόνο αποτροπιασμό και φρίκη και οργή προκαλεί, αλλά και αποτελεί αναίρεση (με τη διπλή έννοια: φόνος και ακύρωση) της ανθρωπίνης ιδιότητας».

Μάριος Πλωρίτης

Γ. ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΡΩΤΗΜΑ 1^ο:

Πρόκειται να διδάξετε σε μαθητές της Α΄ γυμνασίου την οργάνωση της Δηλιακής Συμμαχίας με βάση το ακόλουθο παράθεμα του Θουκυδίδη:

Οι Αθηναίοι ανέλαβαν, έτσι, την αρχηγία με τη θέληση των συμμάχων εξαιτίας της έχθρας τους εναντίον του Πausανία. Όρισαν ποιοι από τους συμμάχους έπρεπε να συνεισφέρουν χρήματα και ποιοι να προμηθεύουν πλοία για την αντιμετώπιση των βαρβάρων. Διότι πρόφασή τους ήταν να λεηλατήσουν τις κτήσεις του Βασιλέα, ως αντίποινα για τα όσα είχαν πάθει. Για πρώτη φορά, τότε, οι Αθηναίοι διόρισαν ελληνοταμίεις οι οποίοι εισέπρατταν το φόρο. Έτσι ονομάσθηκε τότε η εισφορά... το ταμείο εγκαταστάθηκε στη Δήλο και οι συνελεύσεις της συμμαχίας γίνονταν στο ναό.

(Θουκ. Α.96)

- α)** Να παρουσιάσετε ένα σύντομο διάγραμμα διδασκαλίας που θα περιλαμβάνει: προετοιμασία, προσπέλαση, εμπέδωση.
- β)** Αναθέτετε στους μαθητές σας να εκπονήσουν εργασία με θέμα την ιδιαιτερότητα της Δηλιακής Συμμαχίας, όπως αυτή προκύπτει από το παράθεμα του Θουκυδίδη. Σε ποιους άξονες θα κινηθείτε; Να καθορίσετε το γενικότερο πλαίσιο και τα κριτήρια αξιολόγησης των εργασιών.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2^ο:

Διδάσκετε σε μαθητές του λυκείου την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους σταυροφόρους της Δ΄ Σταυροφορίας, εστιάζοντας, με βάση τα παρακάτω τέσσερα παραθέματα (σελ. 9), στον αντίκτυπο που αυτή είχε σε σύγχρονους του γεγονότος και μεταγενέστερους συγγραφείς:

(παράθεμα 1)

Οι Λατίνοι, «με αλαζονικό νου, υψωμένο φρύδι και παρειές νεάζουσες διαρκώς ξυρισμένες, πομπώδες βλέμμα, άπληστες σιαγόνες, σκληρή βούληση, αυτοί που έφεραν στον ώμο τους το σταυρό, ορκίσθηκαν πολλές φορές σ' αυτόν το σταυρό ότι θα περάσουν αναίμακτα από τις Χριστιανικές χώρες και ότι θα σηκώσουν τα όπλα κατά των Σαρακηνών, αλλά αποδείχθηκαν μυθοποιοί ποδοπατώντας το σταυρό με το σταυρό στα νώτα τους».

Νικήτας Χωνιάτης, «Χρονική Διήγησις»

(παράθεμα 2)

Ο ιστορικός των Σταυροφοριών, Άγγλος **Στίβεν Ράνσιμαν** χαρακτηρίζει τον όρο Σταυροφορία ως «βρόμικη» λέξη.

(παράθεμα 3)

Ο ποιητής **Γιώργος Σεφέρης** χαρακτηρίζει την Άλωση πρωτοφανή «τραγωδία», απόρροια «τυφλής κίνησης των ανθρώπινων παθών, σημείο καταστροφής» που σημάδεψε τις σχέσεις Ανατολής-Δύσης.

(παράθεμα 4)

Ο Ιταλός συγγραφέας **Ουμπέρτο Έκο**, στο ιστορικό μυθιστόρημά του *Μπαουντολίνο*, βασίζεται στο ιστορικό έργο του Νικήτα Χωνιάτη (βλ. παράθεμα 1), αποδεχόμενος προφανώς τη μαρτυρία του ως ορθή.

- α) Να παρουσιάσετε ένα σύντομο διάγραμμα διδασκαλίας που θα περιλαμβάνει: προετοιμασία, προσπέλαση, εμπέδωση.
- β) Αναθέτετε στους μαθητές σας να εκπονήσουν γραπτή εργασία. Να καθορίσετε το γενικότερο πλαίσιο και τα επιμέρους θέματα, καθώς και τα κριτήρια αξιολόγησης των εργασιών.